

## KIRJALLINEN KYSYMYS 818/2012 vp

### Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen metsälaissa

#### *Eduskunnan puhemiehelle*

Maa- ja metsätalousministeriön asettaman metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamista käsitelleen työryhmän raportti julkaistiin elokuussa 2012. Hallitus aikoo näillä näkymin tuoda eduskuntaan esityksen metsälain uudistamisesta vuoden 2013 aikana.

Työryhmän esitys uudesta metsälaista antaa nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna huomattavasti suurempia vapauksia metsänomistajille hoitaa omistamiaan metsiä. Vapauksien tarkoituksena on antaa metsänomistajille entistä parempi mahdollisuus hoitaa metsiään haluamallaan tavalla ja motivoida omistajia parempaan metsänhoitoon.

Työryhmän esityksen lähtökohta on hyvä, sillä nykyinen metsälaki rajaa liian tiukasti toimintamahdollisuuksia ja ohjaa yksipuoliseen toimintamalliin. Omistajien mahdollisuudet hoitaa metsiä täytyy olla riittävän monipuoliset, ja aktiivisen metsänhoitokulttuurin ylläpitäminen on nähtävä positiivisena asiana.

Metsälaissa toinen puoli omistajuudelle on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Se ei välttämättä ole ristiriidassa omistajien etujen kanssa, mutta sitä tulee miettiä omana asiakokonaisuutenaan lainsäädäntöä uudistettaessa. Työryhmän muistiossa todetaan, että esitetyt muutokset ottavat luonnon monimuotoisuuden huomioon entistä lainsäädäntöä paremmin.

Työryhmän lainsäädäntöuudistusehdotukseen jätettiin kolme vastalauseita. Ympäristöministeriö, Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF katsoivat mielipiteissään, että esitettyjen uudistusten myötä erityisen tärkeiden elinympäristöjen määritelmä saattaa kaventua liiaksi. Myöskään erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyyn tarkoitetun poikkeusluvan vaikutukset eivät ole tiedossa. Metsänkäyttöilmoituksen lyhentäminen 14 päivästä 7 päivään ei välttämättä anna viranomaisille riittävän hyvin aikaa reagointiin. Vastalauseen jättäjät olivat yksimielisiä siitä, että nämä toimet ovat vaarassa heikentää luonnon monimuotoisuutta.

Kysymys on erittäin tärkeä koko suomalaisen luonnon monimuotoisuuden kannalta, sillä esimerkiksi Etelä-Suomen metsistä noin 98 % on talouskäytössä. Hallitusohjelmassa on kirjattu metsälain uudistamisen yhteydessä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Millä keinoin varmistetaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen uutta metsälakia laadittaessa?*

**KK 818/2012 vp — Pia Kauma /kok**

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2012

Pia Kauma /kok

### ***Eduskunnan puhemiehelle***

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 818/2012 vp:

*Millä keinoin varmistetaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistämisen uutta metsälakia laadittaessa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallituksen tavoitteena on tuoda hallituksen esitys metsälain osittaismuutoksesta eduskuntaan kevätistuntokaudelle 2013. Metsälain uudistamista on valmisteltu vuodesta 2010 kahden laajalaisen työryhmän toimesta. Valmistelussa on koko prosessin ajan otettu huomioon metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden näkemyksien ohella myös luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Ensimmäinen työryhmä esitti linjaukset metsälain uudistamiseksi, ja jälkimmäinen työryhmä luovutti yksityiskohtaisen esityksen metsälain muuttamisesta elokuussa 2012.

Metsälain muutoksen tärkeimpänä tavoitteena on antaa metsänomistajille nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna suurempia vapauksia hoitaa metsiään monipuolistuneiden tavoitteidensa mukaisesti. Metsäntutkimuslaitoksen tuoreiden tutkimusten mukaan merkittävä osa metsänomistajista painottaa metsiensä hoidossa taloudellisten tavoitteiden ohella myös virkistyksellisiä, luonnonsuojelullisia ja maisemallisia näkökohtia. Lisäksi muutoksen tavoitteena on, että uudistettava metsälaki turvaa metsäluonnon monimuotoisuutta nykyistä paremmin.

Ensimmäisen työryhmän linjauksista ei annettu eriäviä mielipiteitä. Ympäristöministeriö, WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto an-

toivat kuitenkin eriävät mielipiteet jälkimmäisen työryhmän esityksestä. Eriävissä mielipiteissä keskeisimpänä asiana nostettiin esiin, että metsälain erityisen tärkeisiin elinympäristöihin ja niiden käsittelyyn esitetyt muutokset heikentäisivät nykyisen metsälain mukaista monimuotoisuuden turvaamista. Maa- ja metsätalousministeriön johdolla selvitetään parhaillaan eriävien mielipiteiden näkemyksiä osana työryhmän esityksen vaikutusten arviointia. Jo metsälakiesityksen valmistelun yhteydessä linjattiin, että esityksen ympäristövaikutuksista toteutetaan asiantuntijaselvitys hallituksen esityksen valmistelua varten. Tätä työtä tekevät parhaillaan maa- ja metsätalousministeriön johdolla Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsäntutkimuslaitoksen tutkijat ja asiantuntijat.

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on keskeistä huomioida suojelualueiden, rajoitetussa metsätalouskäytössä olevien metsien, vapaaehtoisien suojelumallien, normaalien talousmetsien käsittelyn sekä talousmetsien yhteydessä olevien erityisen tärkeiden elinympäristöjen muodostama kokonaisuus. Lisäksi tulee huomioida, että noin neljännes metsien kestävästä hakkuukertymästä jää hyödyntämättä. Ainespuun suurimman kestävän hakkuukertymän arvioidaan olevan vuosina 2009—2018 69,2 miljoonaa kuutiometriä, kun vuosina 2007—2011 ainespuuta korjattiin keskimäärin 51,6 miljoonaa kuutiometriä.

Suojeltuja metsiä on Suomessa yhteensä noin 2,2 miljoonaa hehtaaria eli 9,6 % metsäalasta, minkä lisäksi noin 800 000 hehtaaria metsää on rajoitetussa metsätalouskäytössä. Etelä-Suomessa suojeltuja metsiä on noin 2,8 % metsäalasta, joten maantieteellisesti suojelualueet painoutu-

vat enemmän maan pohjoisosiin. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuutta on edistetty tilanteen parantamiseksi esimerkiksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2008—2016 (METSO) avulla 2000-luvun alkupuolelta alkaen. Havaittujen metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen osuus puolestaan oli vuonna 2011 noin 0,7 % yksityismetsien noin 15 miljoonasta hehtaarista. Näin ollen metsälain suurimmat vaikutukset luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät normaalien talousmetsien käsittelyyn, johon tullaan uudella lailla tekemään muutoksia monimuotoisuuden edistämiseksi. Keskeisiä ehdotuksia ovat muun muassa eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen ja muiden niin sanottujen pehmeämpien metsänkäsittelymenetelmien salliminen ja säätelyn vähentäminen kasvatuskelpoisten puulajien osalta. Metsälain muutosta arvioitaessa on huomattava, että myös ympäristöhallinto ja -järjestöt kannattavat metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamista ja säätelyn vähentämistä kasvatuskelpoisten puulajien valinnassa ja taimikon perustamisessa.

Metsälain uudistamisen tavoitteena on selkeyttää metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittelyä ja niiden ominaispiirteiden kuvausta sekä näissä sallittuja toimenpiteitä. Metsänomistajien, leimikon suunnittelijoiden ja hakkuuoikeuden haltijoiden oikeusturvan kannalta on keskeistä, että erityisen tärkeät elinympäristöt sekä niissä sallitut ja kielletyt toimenpiteet on selkeästi säädetty. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion ja Suomen metsäkeskuksen tekemän luonnonhoidon laatuarvioinnin tulosten perusteella nykyisen metsälain 10 §:n kohteiden ominaispiirteet olivat säilyneet vuosina 1998—2011 kokonaan tai lähes kokonaan 94 %:lla tarkastetuista kohteista. Todettakoon, että valtaosa nykyisen metsälain 10 §:n kohteisiin liittyvistä metsärikkomuksista on tehty tahattomasti, joten toimijoiden oikeusturvan parantumisen lisäksi määritelmien tarkentuminen edistää myös arvokaiden elinympäristöjen säilymistä.

Metsälain uudistamisen yhteydessä on selvitetty tarvetta laajentaa monimuotoisuuden turvaamista ja lisätä erityisen tärkeitä elinympäristökohteita. Selvityksessä päädyttiin siihen, että

metsälakiin sisällytetään nykyisten kohteiden lisäksi metsäkorte-, muurain- ja lähdekorvet sekä Lapin maakunnan alueen letot luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi nykyistä laajemmin.

Työryhmä esitti varovaisen, ominaispiirteet säilyttävän käsittelyn nykyistä selkeämpää sallimista erityisen tärkeissä elinympäristöissä ja poikkeusluvan edellytysten kirjaamista metsälakiin. Jos erityisen tärkeitä elinympäristöjä voidaan käsitellä varovaisesti, taloudelliset vaikutukset nousevat vähäistä suuremmiksi nykyistä harvemmin, eikä nykykäytännön mukaiselle poikkeusluvalla muodostu kovin helposti perusteita. Näin varovainen käsittely mahdollistaisi nykyistä laajempien erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden suojelun. Käytännössä menettely johtanee siihen, että metsänomistajat suojelevat vapaaehtoisesti kohteita nykyistä laaja-alaisempina. Jos poikkeusluvan edellytykset kuitenkin täyttyisivät, poikkeusluvan sijasta pyrittäisiin myös jatkossa ensisijaisesti tarjoamaan metsänomistajalle kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaista ympäristötukisopimusta.

Lisäksi on huomattava, että metsänkäyttöilmoituksen toimittamisen vähimmäisajan lyhentäminen nykyisestä 14 päivästä seitsemään päivään ei vaikuta ELY-keskusten mahdollisuuksiin ryhtyä viranomaistoimiin, vaan tehostaa Suomen metsäkeskuksen toimintaa metsälain valvonnassa. Suomen metsäkeskuksessa katsotaan, että seitsemän päivän vähimmäisaika on riittävä metsänkäyttöilmoitusten tarkastamiseen ja mahdollisista liito-oravan esiintymispaikoista maanomistajalle, hakkuuoikeuden haltijalle ja ELY-keskukselle ilmoittamiseen. Jos ELY-keskuksilla on tarvetta puuttua metsänkäyttöilmoituksissa ilmoitettuihin toimenpiteisiin, toimenpiteitä ei voida aloittaa ennen asian asianmukaista käsittelyä viranomaisten toimesta.

Hallitus toteaa, että metsälain uudistuksen valmistelussa otetaan huomioon metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen tasavertaisena tavoitteena muiden tavoitteiden kanssa. Lisäksi käynnissä oleva vaikutusten arviointi työryhmän

esityksestä tukee hallituksen esityksen valmistelua.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 2012

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen

### *Till riksdagens talman*

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 818/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml:

*Hur säkerställer man att naturens mångfald tryggas och främjas vid utarbetandet av den nya skogslagen?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Regeringens mål är att lägga fram regeringens proposition med förslag till en delreform av skogslagen till vårsessionen 2013. Reformen av skogslagen har beretts sedan år 2010 av två brett förankrade arbetsgrupper. Under hela beredningsprocessen har man förutom skogsägarnas och skogsbranschföretagens åsikter också tagit hänsyn till tryggheten av naturens mångfald. Den första arbetsgruppen drog upp riktlinjer för reformen av skogslagen, och den senare arbetsgruppen överlämnade ett detaljerat förslag till skogslagsreform i augusti 2012.

Det viktigaste målet för skogslagsreformen är att ge skogsägarna större frihet jämfört med den nuvarande lagstiftningen till att sköta sina skogar i enlighet med sina allt mer diversifierade mål. Enligt nya undersökningar av skogsforskningsinstitutet lägger en stor del av skogsägarna, förutom vid ekonomiska mål, också vikt vid rekreations-, naturskydds- och landskapsmässiga aspekter i sitt skogsbruk. Ett annat mål för lagändringen är att den förnyade skogslagen bättre än förut ska trygga skogsnaturens mångfald.

Inga avvikande meningar har anförts om den första arbetsgruppens riktlinjer. Miljöministeriet, WWF och Finlands naturskyddsförbund har anförts avvikande meningar om den senare arbets-

gruppens förslag. Den centrala fråga som lyftes fram i de avvikande meningarna var, att de ändringar som föreslås i skogslagen om särskilt viktiga livsmiljöer och behandlingen av dem försämrar säkerställandet av biodiversiteten jämfört med den nuvarande skogslagen. Under ledning av jord- och skogsbruksministeriet undersöks nu de aspekter som framförs i de avvikande meningarna i samband med att man bedömer verkningarna av arbetsgruppens förslag. Redan vid beredningen av propositionen med förslag till ändring av skogslagen anfördes som riktlinje, att man ska låta utföra en expertutredning om förslagens miljöverkningar med tanke på regeringspropositionens behandling. Detta arbete utförs som bäst av experter och forskare från Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, Finlands miljöcentral och Skogsforskningsinstitutet och under ledning av jord- och skogsbruksministeriet.

För tryggheten av skogsnaturens mångfald är det av central betydelse att se till den helhet som skyddsområden, skog med begränsat skogsbruk, frivilliga naturskyddsmodeller, ekonomiskog med normala skogsbruksåtgärder samt särskilt värdefulla biotoper i samband med ekonomiskog utgör. Dessutom ska det beaktas, att omkring en fjärdedel av skogarnas hållbara avverkningsuttag förblir outnyttjat. Det maximalt hållbara avverkningsuttaget av gagnvirke uppskattas år 2009—2018 till 69,2 miljoner kubikmeter, medan man år 2007—2011 avverkade i medeltal 51,6 miljoner kubikmeter gagnvirke.

Det finns i Finland sammanlagt ca 2,2 miljoner hektar skyddad skog. Det motsvarar 9,6 procent av skogsarealen, och dessutom omfattas ca 800 000 hektar skog av begränsat skogsbruk. I södra Finland utgör de skyddade skogarna ca 2,8 procent av skogsarealen, så geografiskt är

skyddsområdena mestadels förlagda till landets nordliga delar. Mångfalden i södra Finlands skogar har från början av 2000-talet förbättrats genom exempelvis handlingsprogrammet för mångfalden i skogarna i södra Finland 2008—2016 (METSO). Andelen observerade särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen utgjorde år 2011 ca 0,7 procent av privatskogarnas areal, motsvarande ca 15 miljoner hektar. Följaktligen hänför sig skogslagens största verkningar för trygghet av naturens mångfald till normala skogsbruksåtgärder i ekonomiskog, där den nya lagen kommer att innehålla ändringar som syftar till att främja biodiversiteten. De centrala förslagen går bland annat ut på att tillåta odling av skog med varierande åldersstruktur och användning av så kallade mjuka skogsbehandlingsmetoder, och på att minska regleringen gällande odlingsbara träarter. Vid utvärderingen av skogslagsreformen ska man lägga märke till, att också miljöförvaltningen och -organisationerna understöder en diversifiering av skogsbehandlingsmetoderna och en avreglering av valet av odlingsbara träarter och anläggningen av plantskog.

Ett mål för skogslagsreformen är att klarare definiera begreppet särskilt viktiga livsmiljöer och tydligare beskriva deras särdrag och de åtgärder som är tillåtna i livsmiljöerna. Med tanke på rättsskyddet för skogsägarna, avverkningsplanerna och ägarna till avverkningsrätten är det av central betydelse att bestämmelserna om särskilt viktiga livsmiljöer och åtgärder som är tillåtna eller förbjudna i dessa är tydligt definierade. Enligt resultatet av en kvalitetsbedömning av naturvården som utförts av skogsbrukets utvecklingscentral Tapio och Finlands skogscentral hade särdragen hos objekt enligt 10 § i den nuvarande skogslagen år 1998—2011 bevarats helt eller nästan helt på 94 procent av de granskade objekten. Det bör konstateras, att största delen av de förseelser mot bestämmelser gällande objekt som anges i 10 § i den nuvarande skogslagen har gjorts oavsiktligt. Förutom att en precisering av definitionerna förbättrar aktörernas rättsskydd främjar den således också bevarandet av värdefulla livsmiljöer.

I samband med översynen av skogslagen har man utrett behovet av att utvidga skyddet av biodiversiteten och lägga till vissa särskilt viktiga livsmiljöer i lagen. Vid utredningen kom man fram till att man för att utvidga skyddet av biodiversiteten skulle införa fräken-, hjortron- och källmyrar samt rikkärr i landskapet Lappland som tillägg till de nuvarande objekten i skogslagen.

Arbetsgruppen föreslog att man i lagen kunde införa tydligare bestämmelser om tillåtande av skonsamma skogsbehandlingsmetoder som bevarar särdragen hos särskilt viktiga livsmiljöer och även ange förutsättningarna för undantagstillstånd. Om särskilt viktiga livsmiljöer kan behandlas skonsamt, kommer de ekonomiska följderna mer sällan vara mer än ringa, varvid grunder för undantagstillstånd enligt nuvarande praxis inte uppstår så lätt. En skonsam behandling skulle härigenom möjliggöra ett mer omfattande skydd av särdragen hos särskilt viktiga livsmiljöer än i dag. I praktiken torde förfarandet leda till att skogsägarna frivilligt kommer att utvidga sina skyddsobjekt. Om förutsättningar för beviljande av undantagstillstånd ändå finns, skulle man även framöver i stället för undantagstillstånd i första hand erbjuda skogsägaren ett miljöstödsavtal enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.

Dessutom ska det observeras, att förkortningen av minimitiden för inlämnande av anmälan om skogsanvändning från nuvarande 14 dagar till sju dagar inte påverkar ELY-centralernas möjligheter att vidta myndighetsåtgärder, utan i stället effektiviserar Finlands skogscentrals verksamhet gällande skogslagens övervakning. På Finlands skogscentral anser man att minimitiden om sju dagar är tillräcklig för att granska anmälningarna om skogsanvändning och för att anmäla om eventuell förekomst av flygekorrar åt jordägarna, avverkningsrättens ägare och ELY-centralen. Om ELY-centralerna måste ingripa i åtgärder som anges i anmälningarna om skogsanvändning, kan åtgärderna inte inledas förrän ärendet har behandlats av myndigheterna på behörigt sätt.

Regeringen konstaterar att man vid beredningen av skogslagsreformen beaktar tryggheten av skogsnaturens mångfald som ett likvärdigt mål i

förhållande till de övriga målen. Dessutom stöder den pågående utvärderingen av arbetsgrupps-

förslagets verkningar regeringens behandling av propositionen.

Helsingfors den 2 november 2012

Jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen